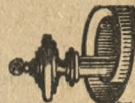

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 21.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XV.

Bytom (Beuthen O.S.) dnia 14 marca 1888.

Opiekun Katolicki wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego“ w Bytomiu (Beuthen O.S.) Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętogo miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wroclawiu Rudolf Mosse oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frencler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francyę A. Sławiński Paris, Rue Véselý Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom, dnia 13 marca.

Nad wszystkimi wiadomościami górowała w tych dniach wiadomość o niebezpiecznej chorobie sędziwego cesarza niemieckiego Wilhelma, która w następstwie miała jego zgon.

— Jak się spodziewać było można, — to rząd turecki uległ naciskowi wywartemu przez Rosyą i dał znać prezesowi ministerstwa bułgarskiego, że rządy księcia koburskiego uważa za „nieprawne“. Nic to nie znaczy, jeżeli to oświadczenie nie zostanie poparte bronią w rękę. Bo choćby książę złożył rządy prawie nic w położeniu się nie zmieni.

— W sobotę rozprawiano nad wnioskiem katolików o uznanie księży na misyjnych stacyach jako takich, którzy pobierać mają zapomóżkę z kasy rządowej, jeżeli ich dochód nie wynosi 1800 m.; prócz tego obradowano nad wnioskiem konserwatystów o lepsze uposażenie duchownych protestanckich. Wnioski te przekazano komisji. Minister Gossler wyraził się nieprzychylnie względem tych wniosków, a mianowicie twierdził, że katolicy księży, pobierający dochód swój z kasy rządowej, nie mają prawa do podwyższenia im dochodów, choć posłowie katolicy wykazywali, że rząd daleko więcej powinien dawać: na samym Ślązku posiadłości wartości przeszło 12 milionów marek przejął rząd, co reprezentuje przynajmniej pół miliona rocznych procentów, a rząd daje na utrzymanie duchowieństwa rocznie tylko około 160000 m.

Ostatnie chwile cesarza Wilhelma.

Po stósunkowo lepszej nocy, rozpoczęło się o godzinie 3 u zmarłego cesarza przy zupełnie bezbolesnym stanie konanie. Rodzina cesarska była od godziny 6 rano obecna. Około godziny 8 przywołano do łóża cesarza obecnych generałów, ministrów itd., cesarz znajdował się w stanie pół siedzący a książę Wilhelm był nad nim pochylony. O godzinie 1/2 nastąpiła śmierć zupełnie spokojnie.

O zmarłym cesarzu.

Ciało zmarłego cesarza Wilhelma zostało w nocy (na poniedziałek) o godzinie 12 z pałacu do katedry przeniesione. W tym celu odgrodzono wojskiem cały plac, którym się kondukt poruszał. Pojedyncze pułki załogi berlińskiej dostawiły żołnierzy, którzy tworząc szpaler oświecały całą drogę pochodniami. Trumnę nieśli podoficerowie załogi, eskortowani przez wojsko piesze i konne. Za trumną postępowali ks. Wilhelm, książęta domu królewskiego, adjutantci generalni i skrzydłowi, najbliższe otoczenie cesarza i służba.

Kondukt kroczył przez bramę środkową na przeciw „Lustgarten“, która dotąd służyła jako wejście dla domu królewskiego. Na miejscu ołtarzowym wpuszczono ciało do przygotowanej trumny cynkowej, otoczonej wysokimi kandelabrami i wspaniałym gajem palm i cyprysów.

Sekcyja ciała cesarza

odbyła się w sobotę po południu w komnacie, gdzie cesarz umarł. Sekcyję przeprowadził w zastępstwie prof. Waldeyera, prof. Hartmann w asystencji lekarzy nadwornych Lauer, Leutholda i Tiemanna. Sekcyja rozpoczęła się otworzeniem wielkiej tętnicy szyjnej; w dalszym przebiegu obdukcji usunięto twór kamieniowy, który w ostatnich dniach cesarzowi boleści sprawiał. Był on wielkości jaja gołębiego. Lekarze Lauer i Leuthold przepiłowali ów twór kamieniowy, a każdy z nich zachował sobie połowę. Po dokonanej sekcyi odziano cesarza w mundur pierwszego pułku gwardyi. Na piersiach, na których położono krzyż z kości słoniowej, założoną jest szeroka, pomarańczowa wstęga orderu orła czarnego. Około godziny 8 przybyła cesarzowa i zabawiła jakiś czas w komnacie cesarza; po południu przybył ks. Bismark i stał dłuższy czas w poważnym nastroju przed zwłokami cesarza. Ks. Henryk i reszta obecnych członków rodziny królewskiej przybyli także do mar cesarza.

Wystawienie paradne ciała.

Urząd marszałka dworu ogłasza co następuje: Wystawienie paradne zwłok zmarłej Jego ces. Mości cesarza i króla Wilhelma I nastąpi w tutejszym tumie.

Przystęp jest dozwolonym publiczności w ubraniach żałobnych w poniedziałek od godziny 11 przed popołudniem do godziny 6 po południu.

Osobne karty wejścia nie będą wydawane.

Wchodzić się będzie przez główne wejście tumu od strony Lustgarten.

Berlin, dnia 10 marca 1888 r.

Naczelnym marszałek dworu pod. Hr. Perponcher.

O nadejściu wiadomości o śmierci cesarza do cesarzowicy, donoszą z San Remo 9 marca godz. 12 min. 12. Urzędowa depesza o śmierci cesarza nadeszła dotąd o godzinie 9. Hr. Radoliński odcyfrował telegram i doniósł o tem cesarzowicy. Lekarze byli właśnie na rannych odwiedzinach, i zostali o tem zawiadomieni. Cesarzowica głęboko wzruszona zalała się łzami, a po uspokojeniu się doniosła o tem swemu małżonkowi. Ostatni był głęboko wzruszony. Lekarze stwierdzili dobry stan ogólny. Cesarzowicz pozostał długo

sam na sam. Pociuszające słowa małżonki i córek wywarły uspakajający skutek. Cesarzowicz pozostał w pokoju, cesarzowica płacząc i łkając chodziła jakiś czas po ogrodzie.

Cesarz Fryderyk III,

dotychczasowy cesarzowicz objął spadkobierstwo po zmarłym cesarzu w pełnym rozmiarze. Według przepisów jasnych przechodzi korona na najbliższego pełnoletniego następcę bez względu na to, czy on jest w Niemczech czy za granicą, czy jest zdrow czy chory. Cesarzowicz Fryderyk został więc z chwilą śmierci cesarza Wilhelma, królem i cesarzem.

Nowy cesarz Fryderyk III wysłał z San Remo następujący telegram do kanclerza, który „Reichsanzeiger“ ogłasza: W chwili najgłębszej żałoby z powodu zejścia mego ukochanego Pana i Ojca, wypowiadam Panu, jak i ministrom podziękowanie za przywiązanie i wierność, z jaką wszyscy mu służyliście; liczę na pomoc wszystkich Panów wobec trudnego zadania, jakie na mnie spada. Wyjeżdżam w dniu 20 marca rano do Berlina.

(pod.) Fryderyk.

Cesarz i król przesłał ministeryum stan w sprawie żałoby krajowej następujący dekret: Co do żałoby krajowej, dotychczas praktykowanej nie postanawiamy niczego, pozostawiamy raczej woli każdego Niemca, w jaki sposób zamierza on swą żałobę wobec śmierci takiego monarchy uwydatnić, i trwanie ograniczenia publicznych zabaw ograniczyć.

podp. Fryderyk, cesarz i król.

Odpowiedź

na pismo gratulacyjne biskupów z pod panowania pruskiego, wystosowane z powodu 50 letniego jubileuszu kapłańskiego Jego Świątobł. Papieża Leona XIII.

Najprzewielebniejszy i najdosłojniejszy Panie!

Pełne poszanowania pismo, którem Wasza Arcybiskupia Mość wspólnie z innymi Biskupami z pod panowania pruskiego złożyła Ojcu św. życzenia swoje z powodu 50-letniego jubileuszu kapłaństwa, przyjęła Jego Świątobliwość ze szczególniejszą wdzięcznością. Bo też o nic Ojcu św. więcej chodzić nie może jak widzieć się miłowanym przez współbraci swych czcigodnych, których pasterskich pieczy powierzono są poszczególne kościoły. Wspomniane pismo zaś jest jasnym dowodem że w najwierniejszym przywiązaniu do Stolicy Księcia Apostołów Biskupi z pod panowania pruskiego nikomu nie ustępują; jako też Jego Świątobliwość nikogo nie obejmuje większą ojcowską życzliwością, jak właśnie Biskupów. Ojciec św. wyraża im z tego po-

woda za bardzo mu miły dowód uległości podziękowanie swoje, życzy im i ich trzodom bogactwa łask niebieskich i udziela z całego serca apostolskiego błogosławieństwa.

Ciesząc się, że mogę o tem zawiadomić Waszą Arcybiskupią Mość, i zapewnijając go o mej szczególnej życzliwości i ulegliwości, upraszam dlań o szczęście i błogosławieństwo boskie.

Rzym, dnia 8 lutego 1888.

W. Arcyb. Mości szczerzy sługa.
pod. M. Kard. Rampolla.

Do

J. Arcyb. Mości
Najp. ks. Arcyb. kolońskiego,
Filipa Kremenza

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. W pruskiej Izbie poselskiej rozprawiano w środę najprzód nad wydatkami na uniwersytety. Przy tej sposobności wspomniano Windthorst o mowie prorektora Ritschla podczas obchodu uniwersyteckiego w Getyndze, która obrażała katolików i którą prof. Hertling tak trafnie zbił. Minister milczał, z czego wynika, że wystąpienia owego prorektora bronić nie może. Przyjęto też przeciw głosom posłów katolickich, polskich i niemieckich; fundusz wynoszący 100,000 m. na wspieranie studentów niemieckich, którzy się zobowiązują dłuższy czas urzędować w polskich stronach. Na zapytanie X. Jażdżewskiego oświadcza minister Gossler, że z tej sumy naczelny prezes poznański rozporządza 35,000, zachodniopruski 25,000, prezes rejencji opolskiej 10,000 M., a resztę rozporządza sam minister. Następnie omawiano wydatki na wyższe szkoły, mianowicie gimnazya. Nareszcie rozprawiano o wydatkach na szkoły elementarne. Przy tej okazji poseł wejhorowsko-kartuski p. Franciszek Schröder rozwoził się nad szkołę, jaką zrzędzają nadbywanie języka polskiego w szkołach ludowych. Następnie Pruska Izba poselska przerwała swoje obrady ze względu na groźne wieści, nadchodzące z pałacu królewskiego.

— Sejm niemiecki przyjął w środę w trzecim czytaniu projekt o wykluczeniu publiczności przy rozprawach sądowych, wnioski względem święcenia niedzieli i względem wynagrodzenia niewinnie skazanych.

Już w środę obradowano w obu sejmach przy wielkiej nieuwadze posłów, bo wszyscy zajęci byli losem słabnącego cesarza. Z powodu tego w czwartek pruska Izba poselska przerwała posiedzenie swoje. Sejm niemiecki miał w sobotę

Kaukaz.

(Ciąg dalszy).

Warownią nad rzeką Terek, niegdyś wystawioną dla obrony tatarskich granic, a później opuszczoną od nich, Aleksander obsadził; i gdy wyprawa w Astrachan do Dagestanu wyruszyła, wojsko swe zebrał i naczelnikom tureckich warowni granicznych odmówił dostarczania żywności zastaniając się tem iż jest wasalem Cara. Car nie popierał wasala swego wojskowemi siłami, tylko radą, ażeby Turków przebiegłością zbywał; za to wyprawił do Gruzji popów i malarzy, którzy kościoły gruzyjskie przyozdobić mieli. Aleksander nie mając pomocy, musiał się upokorzyć i Turkom daninę płacić. Gdy nareszcie r. 1604 wojska moskiewskie do Dagestanu wkroczyły, już Aleksander nie miał wojska, bo je zwycięzki Szach Abbas do swych zastępów był wcielił. Wkrótce potem Aleksander zginął, zabity od perskich żołnierzy. Turcy teraz zebrawszy wojsko i wsparci góralami Kaukazu, porazili Moskali i wyparli z Dagestanu; a na tem skończyło się pierwsze Carów usiłowanie podbitcia Kaukazu. Lubo niekiedy książęta Gruzji i Imeretu szukali Carów opieki, jednakowo Moskwa aż do czasu Piotra I. nie ponowiła zaborów w stronie Kaukazu.

R. 1717 Piotr I. przymierze z Persją zawarł. Lezgińcy w rok później wielką wyprawę uczynili, wpadając do Szyrwanu, gdzie miasta lupili i mieszkańców wycinali. Zginęło pomiędzy

10 b. m. być zamknięty, ale dla śmierci cesarza zapewne odroczą zamknięcie o kilka dni.

— Radzie związkowej przedłożono projekt o żelaznych kolejach stacyjnych, które mają kosztować 18 milionów marek.

AUSTRIA.

„Polit. Corr.“ zwraca uwagę na agitacye panslawistyczne w Bośni i Hercegowinie. „Presse“ donosi, o aresztowaniu 40 oficerów bułgarskich załogujących w Rumelii wschodniej, którzy zamierzali ogłosić Rzeczpospolitą.

— W wiedeńskiej Izbie poselskiej w dniu 9 bm. prezydent Smolka oznajmił Izbie co następuje: Mam udzielić Izbie wiadomość głęboko wzruszającą: Jego Ces. Mość cesarz niemiecki, król pruski, umarł dziś rano o godz. 8^{1/2}. Wieść żałobna, która w tej chwili przebiega po wielkiem, zaprzyjaźnionem i sprzymierzonym państwie, obudzi także w granicach Austro-Węgier odgłos nader bolesny. Potężny, nawet niezarty obraz wielkiego nieboszczyka stoi przed naszymi oczyma tak, — jak w ostatnim wielkiego znaczenia okresie z roku na rok coraz silniej wskazywał się w naszą pamięć obraz wiernego przymierzenia naszego Najmiłosiwszego cesarza i pana, obraz tego, którego przyzwyczailiśmy się widywać jako corocznego gościa w naszej ukochanej ojczyźnie niejako ręką w rękę idącego z Najdostojniejszym monarchą Austro-Węgier, — jako żywe, jasne wcielenie serdecznych stosunków obu państw będących zarazem najpotężniejszym i najskuteczniejszym sojuszem pokoja, jaki udało się urzędzić naszym czasem.

Sądzę panowie, że w waszej myśli przemówię, jeżeli dam wyraz najszczerzego i najserdeczniejszego współczucia Izby wobec śmierci niemieckiego monarchy, przymierzenia Austrii. Współczucie to objawiłicie przez powstanie z miejsc. Sądzę, że postąpię zgodnie z waszemi uczuciami, jeżeli wobec tej smutnej żałobnej wieści posiedzenie zamknę a dzień następnego posiedzenia wraz z porządkiem dziennym pisemnie podam do wiadomości posłów. Posiedzenie zamknięte.

— Rząd węgierski przesłał telegram kondolencyjny niemieckiemu ambasadorowi w Wiedniu księciu Reuss.

ROSYA.

Piszą do „Pos. Ztg.“ z Petersburga; „Jak wiadomo pozwolono zagranicznym żydom, którzy posiadali patenty pierwszej gildy, prowadzić i r. 1888 interesy kupieckie w Rosyi. Przy dokładnej rewizji wykazało się jednakże, że w królestwie liczni żydzi, którzy na rok 1887 tylko patenty drugiej gildy posiadali, zdołali nabyć patenty pierwszej gildy. Szczególnie w mniejszych miastach królestwa miano czyn ten odkryć, skutkiem czego wdrożono bardzo obszernie śledztwo.

— W piątek po południu cesarz Aleksan-

nimi także 300 Moskali od napastniczych górali. Car żądał zadosyćczynienia od Szacha Perskiego, który sam nie mogąc się obronić od Afganów, prosił Cara o pomoc. Ta pora sprzyjała zamiarom Moskwy. Piotr roku 1712 w 100,000 wojska wyruszył i wkroczył do Persyi od zachodnich stron kaspijskiego morza; wziął miasta Tarku, Baku, Derbend i na Szachu wytargował odstąpienie ziem Dagestan, Dżylan, Mazanderan i Asterabad, za co car miał go wspierać przeciw Afganom. Moskale obsadzili te kraje, ale pomocy przyrzeczonej Car nigdy nie dał Szachowi, podstępem oszukując. Carowa Anna r. 1732 te zabory oddała Nadyrowi Szachowi, który na czas niejaki dźwignął upadające państwo perskie; Turków z Gruzji wypędził i kraj ten potomkowi dawnych królów gruzyjskich znów oddał. Tedy granicę Rosyi stanowiło kaukaskie pasmo i rzeka Kaitu. Pokojem Belgradskim między Moskwą a Turcyą z r. 1737 postanowiona niepodległość obojdwóch Kabardów, t. j. ziem przez Czerkiesów zamieszkałych.

Król Gruzji, Herakliusz, nie tylko potrafił utrzymać władzę swoją, ale nawet kilka perskich Chanów do daniny przymusił; wszelako sam zgubę rodzinie swojej przygotował, otwierając drogę do kraju swego Moskalom. Będąc lennikiem perskim, potajemnie ugódę zrobił z Katarzyną II. i połączył się z moskiewskiem wojskiem r. 1769, które królowi Imeretu w pomoc przyszło przeciw Turcyi. Roku 1783 ogłosił się wasalem Rosyi i daniny Persom odmówił. Rosya osobną ugódę zaręczyła jemu i następcem jego nietylko kraj, jaki wtedy

der z małżonką, oraz następcę tronu odwiedzili poselstwo niemieckie z powodu zgonu cesarza Wilhelma, wyrażając swe współczucie i ubolewanie.

Ambasadorowi niemieckiemu złożyli następnie kondolencyjne wizyty członkowie rodziny cesarskiej, dygnitarze i bardzo wielu znakomych osób.

Żałoba postanowiona jest u dworu na 6 tygodni. Teatry i widowiska na trzy dni wstrzymane.

BULGARYA.

Dwór księcia Ferdynanda, chociaż ten ostatni nie został przez Niemcy uznany, przywdział żałobę po cesarzu Wilhelmie. Prócz tego donoszą z Sofii, że rząd bułgarski postanowił nie odpowiadać wcale na notę Porty co do nielegalności rządów ks. Koburga.

WŁOCHY.

Pokazało się teraz, że Rosya rozpoczęła układy z Stolicą apostolską głównie w tym celu, ażeby rządowi włoskiemu objawić swoje niezadowolone z jego antyrosyjskiej polityki a mianowicie z zawarcia przymierza Włoch z Niemcami i Austrią.

— We Włoszech lawiny śnieżne w tych dniach zrzuciły wielkie spustoszenia; minister Crispi zapowiedział projekt mający na celu przyjąć z pomocą rodzicom, których zagrody i dobytek zasypane zostały.

HISZPANIA.

Hiszpański minister wojny oświadczył w sejmie przy rozprawach nad reformą wojskową, że Hiszpania musi zachować się neutralnie na przypadku zatargu europejskiego.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Puszczono tu i w okolicy pogłoskę, że w Petersburgu wybuchło powstanie. Tymczasem wykazało się, że to nie prawda.

— Według rozporządzenia ks. biskupa a przepisów z 7 paźdz. 1797 r., z powodu śmierci cesarza, przez 14 dni będzie dzwonił w wszystkich kościołach od 12—1 po południu.

— Na skargi iż brak monety zdawkowej złotej, rozkazano wybić takowej za 25 milionów marek.

— Plan jazdy kolei żelaznej (letni) wejdzie w życie dopiero z dniem 1 czerwca.

— Własność Ernsta Schittinga na ulicy gimnazjalnej 31ª przesłała na p. Braxatora za 55,500 M.

□ Niemieckie Piekary. Jak słyhać, to tego roku będzie tu wybudowany dom dla księży tutejszych. Tak samo będzie i z powiększeniem się kalwaryi tutejszej, gdzie na górze ma stanąć wielki kościół.

posiadał, lecz nadto przyszłe jego zabory; zobowiązała się bronić Gruzji przeciw wszystkim nieprzyjaciółom i krajowcom, którzy w Rosyi osiedzą albo służbę carską przyjmą zapewnią wielkie przywileje. Na poparcie tej ugody moskiewskie wojska weszły do Gruzji, a Persya wtedy tak była podupadła i słaba, że nie mogła o tem pomyśleć, wylamujących się z pod jej zwierzchnictwa gruzynów przywrócić do posłuszeństwa. Przecież w r. 1795 Aga Mohamet, król perski, zebrał siły i królowi gruzyjskiemu rozkazał się poddać Persyi, a odebrawszy niepomyślną odpowiedź, stanął przed murami Tyflisu. Wyprawili gruzyanie, zagrożeni w stolicy swojej, gońców do stojących na północnej stronie Kaukazu Rosyan, prosząc o spieszną pomoc i odsiecz. Żadna pomoc nie nadeszła, Herakliusz zmuszony do bitwy, poniósł klęskę i schronił się w górach, a Persowie zburzyli Tyflis i większą część ludu do niewoli zabrali. Dopiero rosyjska odsiecz wkroczyła do Dagestanu i zmusiła Persów do wypuszczenia na wolność jeńców gruzyjskich.

Po śmierci Katarzyny Car Paweł cofnął wojsko swe z Dagestanu i z Gruzji. Herakliusz umarł 1798, i następcą, a syn jego, niedoleżny rządca, doczekał się smutnego upadku kraju swego. Nieustanne napady Turków i Lezgińców trapiły naród tak dalece, że niektórzy ze starszyny gruzyjskiej tajemnie poselstwo do Piotrogradu wysłali prosząc Cara, aby kraj ich wcielił do Rosyi. Właśnie tego od dawna czekała Moskwa, ten wypadek najprzód wyrachowała i zdradną przyjaźnią swą przysposobiła. Wojska moskiewskie zajęły

Bytom, w marcu 1888.

Niniejszem pozwalam sobie donieść unieźenie szanownej Publiczności Bytomia i okolicy, że tu w Bytomiu

Rynek N. 20

w domu destylatora Faerber otworzyłem skład

rzeczy modnych, płótna jak i rzeczy konfekcyjnych.

Przez moją długoletnią praktykę w tym zawodzie i potrzebne wiadomości jak i w doborze gustu, wszelkim wymaganiom szanownej Publiczności zadość usłużyć będę w stanie a będę się starał, aby przez rzetelną usługę zjednać sobie zaufanie publiczności i takowe zatrzymać.

Prosząc więc o łaskawe względy i poparcie, pozostaje Z uszanowaniem

ADOLF BADRIAN.

Hennig & Co. Gliwice,

Założ. 1850.

Założ. 1850.

Lejarnia żelaza i fabryka maszyn

polecają najlepszą i najprędszą pracę wszystkich odlewać się mogących przedmiotów do maszyn i budowy, jak gospodarczych i rzemieślniczych maszyn.

Reperacye każdego rodzaju staranne i tanie.

Polecam po najtańszych cenach swój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30, 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwyborniejszego gatunku.

Bytom.

FR. ZAWISCHA.

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowska Nr. 36.

NA WIELKI POST

pelecamy:

Najlepsze śledzie bałtyckie za puszkę 2,75 i 4,50 mk. Najprzed. śledzie bałtyckie bez ości za puszkę 1,50 mrk. **Opiekane śledzie** w puszkach po 2,75 mrk. **Ruskie sardyńki** w sardkach po 2,75 mrk. **Szwedzkie anchowis** w sardkach po 3,50 mrk.

Minogi elbłagskie za kopę 7,50 mrk. **Minogi elbłagskie olbrzymie** za kopę 11 mrk. **Minogi elbłagskie olbrzymie** za 1/4 kopowy sardak 3 mrk. **Sardyńki w oliwie** za puszkę od 60 fen. do 2,00 mrk. **Kawior małoziarnisty** za funt 2,50 do 3,00 mrk.

Kawior najprzedniejszy astrachański 8,50 mrk. **Łososia tlustego wezerskiego** za funt 2,50 mrk. **Prawdziwe kielskie sielawki** za funt 0,80—1,00 mrk. **Najlepsze bydlinki kielskie**, za tuzin 1 mrk.

Sery: szwajcarski, holenderski, edamski, tyłzycki, śmietankowy, ziolkowy itd., grzybki suszone litewskie, za funt 1,60 mrk.

Suszone śliwki od 25 do 80 fen. za funt, suszone jabłka, gruszki, wiśnie, apykozy, brzoskwinie etc. po najtańszych cenach.

Kompot suszony, składający się z rozmaitych owoców, za funt 60 fen., powidła tureckie po 25 fen. za funt, borówki słazkie po 35 fen. za funt, borówki słazkie zaprawiane cukrem po 50 fen. za funt.

Ryby rzeczne i morskie jak: szczupaki, karpie, sędacz, łososie, sole, turkoty etc. za poprzedniem zamówieniem po najtańszych cenach.

F. A. Gaebła synowie.

Właściciel Jan Marchlewski, Grudziądz.

!! Na post !!

Handlarzom Wiarusom polecam taniej niż z Hamburga i innych miejsc:

- ➔ Mój wielki zapas ryb
- ➔ Śledzie opiekane
- ➔ Sardyny ruskie,
- ➔ Biklingi, oraz inne delikatesy i owoce południowe.

R. Bulski.

Bytom, ul. gliwicka nr. 13.

Restauracya A. Weh'a (daw. Wyleżała)

Plac Fryderyka Wilhelma N. 7.

W każdą sobotę wieszera

z kiszek. Rano o godzinie 9 podgarte i świeże kielbaski.

W każdą środę gulasz albo flaki.

W każdy czwartek grochówka z świńskimi uszami itp.

Na które unieźenie zaprasza Bytom. **August Weh.**

BAHNHOF-HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych. Pokoje od 1,50 M. Portyer przy każdym pociągu.

Jako najwyborniejszy, najtańszy i pod gwarancją wcale nie szkodliwy **środek do prania** wszelkich gatunków tkanin jak i do czyszczenia każdego przedmiotu polecamy

A. Fischer'a.

Seifenpulver. (Proszek mydłany) J. A. Adamietz, kościelna ulica 1 (skład fabryczny), Fr. Buja, ulica dworca kolei żelaznej, Paweł Schubert, bulwar.

Flaki wołowe

do kiszek krupianych.

Flaki wieprzowe

do polskich kielbas

jako też wszelkie inne gatunki flaków, i różne narzędzia potrzebne do wyrobu kiszek i kielbas poleca tanio a najlepsze

S. H. Joachimssohn,

Wrocław (Breslau.)

Büttnerstrasse 1.

Herbatę chińską

po M 2 1/2, 3, 4, 5 i 6 za funt.

Tulskie Samowary

Holand. Kakao

poleca

B. Hozakowski, Toruń (Thorn.)

Spiritus

zmieniony (denaturirt) do palenia, dla stolarzy itp.

Liter po 50 fen. poleca

Laurahuta. **T. Widera.**

Jest do wynajęcia

pomieszkacie

dla rzemieślnika, składające się z izby do pracy i pomieszkania, u p. **Wollnego** partykularza w Zaborzu C.

Franc. Letzel

w Bytomiu, ul. Dyngos przy Bulewarze Nr. 32 poleca wielki swój

skład żelaza, wszelkich wyrobów z żelaza, ocelu, blachy itp. ak i różne **maszyny gospodarcze.**

Z dniem 1 lutego tr. w domu p. Markefki na ulicy Gliwickiej 35. otworzyłem

Fabrykę Cygar

połączoną z sprzedażą częściową własnej fabryki, prosząc w potrzebie o łaskawe względy.

Przy korzystnych zakupach jestem w stanie po przystępnych cenach dostarczać dobrego towaru i tenże polecam mianowicie panom kupcom i oberzystom w wielkim doborze.

Z uszanowaniem

Bytom.

Fr. Moskwa.

Fabryka cygar, gliwicka ul. 35.

Dr. A. Sanders'a Adler-Elixir,

wyborny środek i napój dla wzmocnienia żołądka, urządzony z najlepszych i wyszukanych środków, jest według zdania sławnych chemików czysty i wolny od szkodliwych zdrowiu części.

Adler - Elixir.

jest nie tylko jako napój przyjemnego smaku i zapachu, lecz również jako rozgrzewający żołądek i środek leczniczy, który sprawia apetyt i trawienie, a dla tego każdemu polecenia godny, mianowicie przed spaniem, po użyciu trudnych do trawienia potraw i przy braku apetytu.

Adler - Elixir

w pudełkach pocztowych obejmujących 2 flaszki i 1 flaszeczkę podróżną, roszyła się za 5 M. 50 fen. za zaliczką pocztową albo po nadesłaniu należytości, opłacone na całość Niemcy.

Adler-Apotheke zu Norden a. d. Nordsee.

Nowość! Pługi jednoskibowe ze stali i kutego żelaza (nie z lanego) patentowane dwu, trzy i czteroskibowe pługi, uniwersalne siewniki szerokorzutne, drylowniki, lekie żelazne bronny z stalowemi zębami, bronny do łah. młockarnie, maneże i lokomobile najnowszej konstrukcyi poleca w znanem jak najdokładniejszym wykonaniu

Akeyjne Towarzystwo H. F. Eckert. Wrocław (Breslau) Tauentzienplatz N. 10.

Katalogi gratis!

W księgarni Fr. Pinkowskiego

w Królewskiej Hucie (Königshütte) ul. Kronprinzenstr. nr. 77 są na składzie piękne obrazy, pamiątki 50 letniego jubileuszu Jego Świątobliwości Papieża Leona XIII., wykonane na sposób fotograficzny w 19 farbach i drukiem złoconym z 257 portretami. Wielkość obrazu 60 cent. szerokość 75 cent

Cena za obraz ten tylko 3 marki.

Również polecam mój wielki skład obrazów w rozmaitych ramach, świętych figury w każdej wielkości, krzyżki z mosiądzu, cynowe, srebrne i pozłacane świeczniki, lampki przed obraz Matki Boskiej, kropielniczki do święconej wody, różańce, medaliki, szkaplerze i krzyże dla szkół. Książki modlitewne i ku nauce, śpiewniki w pojedynczej jak i najpiękniejszej oprawie

Najniższe ceny, także i na odpłatę.

Abonować tu można na wszelkie dzieła i pisma, rozumie się i „Opiekuna Katolickiego.“

Transparenta

na okna kościelne, na woskowym płótnie malowane nader trwale, które okna kolorowe na szkle naśladowują i takowe zupełnie zastępują, wykonuje po bardzo przystępnych cenach.

Fabryka sprzętów kościelnych
J. Szpetkowski,

Poznań, Berlińska ulica nr. 2.

Baugewerk-, Maschinen- und Mühlenbau-Schule
Neustadt in Mecklenburg. Auskunft durch den Director Jensen.